

## Samenvatting

### **Bewustmaking, gedragsverandering?**

#### **De bestrijding van irreguliere migratie door middel van voorlichtingscampagnes'**

Migratievoorlichtingscampagnes die trachten irreguliere migratie tegen te gaan, hebben zich gericht op de gevaren van de reis, de moeilijke levensomstandigheden bij irregulier verblijf in het bestemmingsland en, meer recentelijk, op de implementatie van strikter beleid in bestemmingslanden van migranten.

Ongeacht of dergelijke campagnes zijn 'geframed' als humanitaire pogingen om meer doden op zee te voorkomen, of als beleidsstrategie om irreguliere migranten, onder wie asielzoekers, af te schrikken, de effectiviteit van de campagnes is niet duidelijk. Irreguliere migratie is een complex sociaal fenomeen dat beïnvloed wordt door velerlei factoren, variërend van individuele kenmerken van potentiële migranten en transnationale sociale netwerken, tot macro factoren als armoede, conflict en politieke instabiliteit.

Gebaseerd op een desk study naar 33 informatiecampagnes betreffende irreguliere migratie en een review van de literatuur over besluitvorming inzake migratie en de bredere literatuur met betrekking tot overheidsvoorlichting, werden vijf assumpties die ten grondslag liggen aan de veronderstelde werking van migratievoorlichtingscampagnes tegen het licht gehouden. Het gaat om assumpties over de wijze waarop informatie wordt gebruikt en waarop mensen de beslissing nemen om te migreren.

Er is reden om aan te nemen dat de effecten van migratievoorlichtingscampagnes beperkt zullen zijn. In tegenstelling tot meer algemene publiekscampagnes, bijvoorbeeld over gezondheid of verkeersveiligheid, is de doelgroep van campagnes tegen irreguliere migratie zeer divers en niet gemakkelijk te identificeren. Bovendien blijven de meeste publiekscampagnes binnen de grenzen van de nationale staat en zijn zij gericht op staatsburgers, terwijl migratievoorlichtingscampagnes per definitie over de landsgrenzen heen gaan en gericht zijn op vreemdelingen. Dat maakt het moeilijk geloofwaardige boodschappen af te geven, omdat landen die de campagnes financieren andere doelen hebben dan de vreemdelingen tot wie zij zich richten. Bovendien is informatie via campagnes niet de enige informatie die potentiële migranten krijgen. Alternatieve kennis over migratie en verhalen van hoop en succes doen de ronde in migrantennetwerken. Gezien het feit dat zulke kennis en verhalen meestal doorgegeven worden door mensen met wie er een vertrouwensband bestaat – familie, vrienden, burens, collega's van het werk, etc. – is het waarschijnlijker dat ideeën en uiteindelijk gedrag beïnvloed worden door deze vertrouwensnetwerken dan dat dit gebeurt door buitenlandse autoriteiten. Om vreemdelingen andere opties te bieden dan irreguliere migratie zullen er manieren moeten worden geboden om legaal te migreren (bijvoorbeeld in de vorm van humanitaire verblijfsvergunningen, of tijdelijke werkvergunningen), of zullen de grondoorzaken van migratie, inclusief armoede, conflict, gebrek aan maatschappelijke kansen en slecht bestuur moeten worden bestreden.

Dit wil niet zeggen dat het geven van informatie nooit nuttig is. Betere voorlichting zou mensen die in Europa aankomen op de hoogte kunnen brengen van hun rechten en plichten. Migrant die een legitieme reden hebben om te migreren, inclusief asielzoekers, zouden baat kunnen hebben bij feitelijke informatie over de belangrijkste veiligheidsmaatregelen tijdens de reis. Tenslotte kan een gezamenlijke Europese voorlichtingsstrategie voorkomen dat lidstaten met elkaar in conflict komen als

ze proberen irreguliere migranten af te schrikken om naar hun specifieke land te komen.